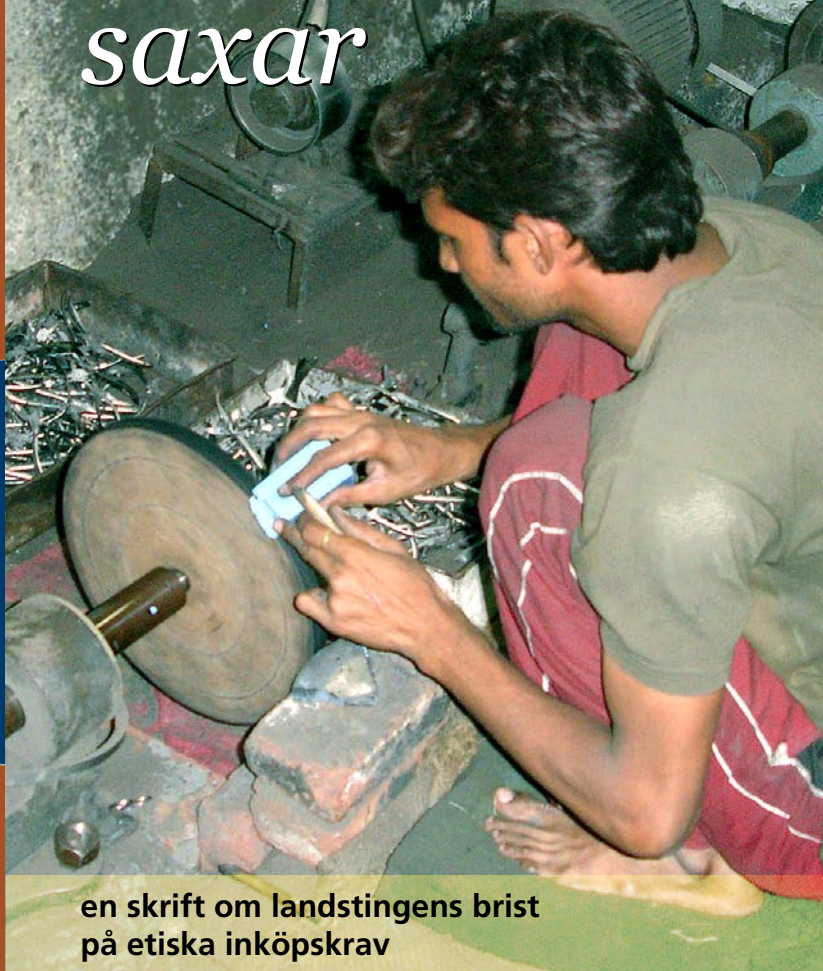

Vita rockar och vassa saxar

en skrift om landstingens brist
på etiska inköpskrav

Den här skriften är en kortversion av SwedWatches rapport "Vita rockar och vassa saxar". Rapporten bygger på research under 2006-2007 med fältbesök i Pakistan och Indien, samt omfattande lokala förstudier med intervjuer med omkring 70 anställda i tillverkningen till svenska offentliga upphandlare. I projektet ingår även filmen "Vita rockar till vilket pris?" av LottaFilm. Samtliga namn på anställda är fingerade för att undvika att utsätta de som intervjuats för risker.

Fair Trade Center och Rena kläder medverkar i publiceringen av rapporten och filmen.

Denna skrift har publicerats med ekonomiskt stöd av Sida, som dock inte tar ställning till skriftens innehåll.

Författare: Kristina Bjurling, researcher, SwedWatch.

Foto: Kristina Bjurling.

Publiceringsdatum: mars 2007.

Offentlig upphandling utan etik?

Hennes & Mauritz, KappAhl, IKEA, Volvo, Ericsson och Clas Ohlson har alla tagit på sig ett ansvar för att tillverkningen av deras varor ska ske med respekt för mänskliga rättigheter i arbetslivet genom att de ställer sociala krav på sina leverantörer. Staten, landstingen och kommunerna har däremot inte tagit på sig det ansvaret när de köper in varor.

Varje år köper de offentliga institutionerna in varor för ungefär 160 miljarder kr. Enbart landstingen köpte varor för minst 10 miljarder kr under 2005. Några få landsting har ställt krav på att inget barnarbete får förekomma i tillverkningen, men bara inom vissa varugrupper. Fair Trade Center, Rena Kläder, SKTF och Rättvisemärkt genomför just nu en kampanj för ökade etiska krav vid offentlig upphandling (www.minaskattepengar.nu).

SwedWatch har undersökt landstingens inköp av enkla kirurgiska instrument och sjukvårdstextilier i Pakistan och Indien. Vi har även tittat på två leverantörer av textilier till Försvarets Materielverk (FMV). FMV har nämligen varit först bland de offentliga upphandlarna med att ställa krav på att grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet ska följas i tillverkningen.

Hur produceras landstingets varor?

SwedWatch har funnit att mänskliga rättigheter för anställda kränks i produktionen av kläder, textilier och kirurgiska instrument som används inom svensk sjukvård. På den fabrik där det rådde sämst förhållanden tvingas de anställda med jämna mellanrum att arbeta dygnet runt för att tillverka svenska patientkläder. De anställda berättar om utmattning och ryggont. Paradoxalt nog gör alltså tillverkningen av svenska patientkläder arbetare i Indien sjuka.

Det är bra att allt mer handel sker med utvecklingsländer. Om svenska landsting kan öka direktimporten från utvecklingsländer skulle länder som Pakistan och Indien få mer inkomster som kunde läggas på att utveckla arbetsvillkor och miljöhänsyn i produktionen. Men för närvarande har den offentliga upphandlingen dålig kontroll av de sociala och miljömässiga förhållandena i produktionen. Kort sagt; ökad handel med utvecklingsländer ska uppmuntras, men den måste ske med socialt och miljömässigt ansvar så att handeln gynnar de fattiga.

ILOs kärnkonventioner

FNs arbetsrättsorganisation International Labour Organisation (ILO) har antagit åtta kärnkonventioner som världens regeringar har enats om är de viktigaste av alla rättigheter för arbetare i hela världen.

Förbud mot tvångsarbete (nr 29).

Rätten att organisera sig i fackföreningar (nr 87).

Rätten till kollektiva förhandlingar (nr 98).

Rätten till lika ersättning för lika arbete (nr 100).

Avskaffande av tvångs- och slavarbete (nr 105).

Förbud mot diskriminering (nr 111).

Förbud mot barnarbete (nr 138).

Förbud mot de värsta formerna av barnarbete (nr 182).

Källa: ILOs hemsida, www.ilo.org/public/english/info/index.htm

Saxar, pincetter, peanger...

En stor del av inköpen till svenska landsting av enkla kirurgiska instrument (saxar, pincetter, peanger med mera) har sitt ursprung i industristaden Sialkot i nordöstra Pakistan. Varje år tillverkas här omkring 10 000 olika sorters medicinska instrument. Instrumenten används sedan över hela världen inom både sjukvård, tandvård, hos frisörer och veterinärer. Branschföreningen för kirurgisk instrumenttillverkning i Sialkot uppskattar att industrin ger direkt arbete till över 100 000 personer och att den indirekt involverar uppemot 450 000 människor. Direktimporten av kirurgiska instrument från Pakistan till Sverige är liten. En stor andel kirurgiska instrument importeras dock från Pakistan till Sverige via Tyskland, där man gör slutfasen i produktionen, ompaketerar och märker varorna med kända varumärken och "Made in Germany". Ökad direktimport från Pakistan till Europa och USA skulle öka möjligheterna till en hållbar utveckling, enligt branschföreningen.

De flesta exportörer i Siakot låter underleverantörer ha ansvar för flera steg i produktionen. Den största delen av tillverkningen sker i små lokaler eller i de egna hemmen och endast viss bearbetningen

sker sedan på plats i de större fabrikerna. Det är i underleverantörsleden som barnarbete och undermålig arbetsmiljö är vanligt förekommande. Detta gällde även M A Arain, som tillverkar åt Sunnex Tillquist, en av de främsta försäljarna av enkla kirurgiska instrument i Sverige. SwedWatch får endast besöka M A Arains huvudfabrik som är ljus och välventilerad. Genom intervjuer utanför fabriken får SwedWatch veta att de flesta är nöjda med sina anställningar på fabriken.

– Här finns inga barnarbetare, men många små enheter har barnarbetare och eftersom de arbetar som underleverantörer använder de stora fabrikerna också barnarbetare, säger Ramzan Bhatti som jobbar i packningsavdelningen på M A Arain.

Genom lokala kontakter får SwedWatch besöka tre underleverantörer. Ägarna berättar om hur de utnyttjas av de större fabrikerna genom att ersättningen för deras arbete är mycket låg. Den minimala ersättningen gör att arbetstiderna är långa och barnarbete relativt vanligt.

– De stora fabrikerna betar sig hemskt emot oss, de utnyttjar oss.

Vi har många klagomål, men om vi klagat skulle de inte ge oss order och hur ska vi då överleva? säger Gulzar Ahmed som äger en mindre verkstad.

Verkstadsägarna får minimalt betalt från fabriksägarna, ofta för att göra i stort sett hela processen av produkten. De köper in råmaterialet, förbereder hela ordern och levererar produkten färdig, sånär som stämpeln på instrumentet. En av underleverantörerna visar SwedWatch ett exempel där de får drygt 30 kr för ett instrument, och som sedan fabriksägaren stämplar, packar och exporterar för nästan 200 kr. Vinstmarginalen för fabriksägaren är alltså mycket väl tilltagen.

– Det är arbetarna som gör arbetet, men när det är tid för vinstutdelning, går det till fabriksägarna, säger Qasim Noor, som tillhör en familj som driver två verkstäder som tillverkar för de stora fabriker.

SwedWatch får intervjua en pojke på 17 år som arbetat hos en underleverantör i fyra år. Han doppar händerna rakt ner i frätande ytbehandlingsbad utan handskar. Detta strider mot pakistansk lagstiftning som förbjuder hälsoskadligt arbete för unga arbetare upp till 18 år.

– Jag arbetar från åtta till åtta och får 384 kr i månaden, säger han.

Minimilönen i Pakistan är 512 kr per månad. Denna underleverantör uppger att han har gör affärer med M A Arain genom en mellanhand.

Skadlig arbetsmiljö och barnarbete

Tillverkningen av metallinstrumenten innebär att arbetarna utsätts för metalldamm, oljud och i ytbehandlingen används giftiga kemikalier som blysvlfat, silverniträt och trikloretylen. Vissa av dessa ämnen klassas bland annat som cancerframkallande. De kan även orsaka svårigheter vid graviditet och ge skadliga långtidseffekter i miljön. Trots detta saknas all form av skyddsutrustning för arbetarna. I underleverantörsleden är det ingen som har råd att investera i hälsa och säkerhet för de anställda.

Sedan 1999 bedriver FNs internationella arbetsrättsorganisation (ILO) ett projekt som syftar till att avskaffa barnarbetet inom kirurgisk instrumenttillverkning, men ännu har man inte lyckats få bukt på barnarbetet i underleverantörsleden. Det är ingen som vet hur

Pojken på bilden är 17 år och har arbetat med att tillverka kirurgiska instrument i 4 år.

många barnarbetare som finns kvar i tillverkningen, men siffror som nämns är mellan 1 400 till 6 000. Fortfarande tjänar alla parter på barnarbetet. Fabriksägarna tjänar på den låga arbetskostnaden när de köper billigt från underleverantörerna och dessa i sin tur anställer barn eftersom att de måste ha billig arbetskraft då de får dåligt betalt. Lokalbefolkningen är beroende av inkomsten från barnen.

Sunnex Tillquist har nu lovat att undersöka anklagelserna om barnarbete och usla arbetsvillkor i underleverantörsledet hos M A Arain. Förutsättningarna att Tillquists handel med M A Arain kan bli en handel som gynnar lokalbefolkningen är god genom att de köper direkt utan mellanhänder. Att avbryta handel med Pakistan skulle vara en katastrof för de många människor som är beroende av industrin.

Bomullen anländer hos leverantör D i Tirupur, södra Indien.

Sjukhusrockar, patientkläder, handdukar och lakan...

På sjukhus används flera olika textilier. Förutom personalkläder är det patientkläder, bäddlinnen, handdukar, filter, dukar och gardiner. Sammanlagt köper landstingen in textilier för cirka 150 miljoner varje år. Den största delen av sömnaden av sjukvårdsrockar och bäddlinne sker i Baltikum och Östeuropa, men en allt större del av tillverkningen flyttar till leverantörer i Asien. Tygerna importeras ofta från till exempel Pakistan och Indonesien.

Det är företag som Martinson Konfektion, Almedahls, Segers Fabriker, Hejco och Mitt Plagg som tillverkar de mesta av landstingens textilier. De förlägger i sin tur tillverkningen till olika leverantörer runtom i världen. SwedWatch har besökt tre leverantörer av handdukar och tyg i Lahore i Pakistan och en leverantör av patientkläder i Tirupur i södra Indien.

Patientkläderna som gör arbetarna sjuka

Martinson Konfektion har funnits i 40 år. Företaget ägs sedan 2001 av Fristads Arbetskläder och ingår därmed i Kwintet Group, som är den största tillverkaren av arbetskläder i Europa. Martinsons omsättning är omkring 30 miljoner kr per år. Sedan 1990 köper de trikåkläder från leverantör A i Tirupur i södra Indien. Martinson är leverantörens största enskilda kund och står för cirka 40 procent av leverantörens inköp. Denna leverantör har tillverkat patientkläderna till hundratusentals patienter över hela Sverige de senaste sexton åren.

SwedWatch lät genomföra intervjuer med 17 personer som är anställda hos leverantören. Intervjuerna tyder på att leverantören av patientkläder till Martinson Konfektion har stora brister i arbetsvillkoren:

- De anställda tvingas arbeta till ett på natten två till tre gånger i veckan.
- 15 av 17 intervjuade uppger att de tvingas arbeta långt över lagenlig arbetstid.
- 16 av 17 uppger att de inte får lagenlig övertidsersättning.
- 13 av 17 klagar på arbetsmiljön.
- Många anställda arbetar uppemot 89 timmar i veckan. Indiens tillåtna arbetstid uppgår till maximalt 60 timmar i veckan.
- De sämst betalda arbetarna på fabriken tjänar endast 11 kr för ett skift på åtta timmar, vilket understiger lagligt avtalad lön i Tirupur. Dessa arbetare tjänar mindre än 1,40 kr i timmen.
- De anställda uppger att de inte tillåts organisera sig fackligt.
- Fem av sjutton anställda uppger att leverantören anställer barnarbetare under 15 år.

De unga arbetarna hos leverantör A har lika lång arbetsvecka som de vuxna arbetarna, det vill säga uppemot 89 timmar. Detta strider mot indisk arbetsrättslagstiftning som förbjuder kvälls- och nattarbete för unga arbetare upp till 18 år. Sivakumar Vinayagam är 14 år och har arbetat hos leverantör A i fyra månader. Han har just avslutat ett övertidspass som pågick till klockan åtta på söndagmorgonen.

– Jag skulle önska att man var ledig på söndagar och att man inte behövde jobba på natten. Sen borde lönerna höjas så att de ligger på samma nivå som hos andra exportföretag, säger han.

De anställda klagar på ryggont och utmattning, men vågar inte

klaga på arbetsgivaren av rädsla för att förlora arbetet. Många slutar dock på grund av de hårda arbetsvillkoren.

– Varje dag arbetar vi till klockan nio, två gånger i veckan jobbar vi till ett på natten. Jag gillar det inte för det påverkar min hälsa. Jag får ont i ryggen, men det ingen idé att klaga, säger Kasi Murugesan. Andra som klagat på att det är för mycket övertid har skickats ut ur fabriken, enligt honom. Han har arbetat på fabriken i tre år. Han har tre barn och hans fru jobbar också på fabriken.

– Barnen får ta hand om sig själva, säger han uppgivet. Ge oss åtminstone ledigt på söndagar så vi kan vara med vår familj, säger Kasi Murugesan.

Martinson Konfektion säger sig vara omedveten om de svåra arbetsvillkor som gäller på den fabrik de köpt av i 16 år. Inte förrän 2006 har Martinson överhuvudtaget börjat ställa frågor om vilka arbetsvillkor som gäller på fabriken. Martinsons inköpsansvariga känner inte ens till indisk arbetsrättslagstiftning.

Bevisade kränkningar av lokal lagstiftning och ILO-konventioner hos leverantör A:

- Orimliga arbetstider
- Betalar inte korrekt övertidsersättning

Eventuella kränkningar av lokal lagstiftning och ILO-konventioner hos leverantör A:

- Lägre löner än lagen föreskriver
- Barnarbete
- Följer ej bestämmelser för ”unga arbetare” upp till 18 år
- Saknas hälso- och säkerhetsutbildning
- Saknas brandövningar
- Anställningar sker genom en mellanhand

Handdukar tolv timmar per dag

Almedahls Alingsås AB säljer dels vårdkläder för patienter och personal, dels andra textilier inom vårdsektorn som sänglinne och handdukar. Almedahls ägs sedan hösten 2006 av danska Borch Textile Group A/S. Företagets största kunder är tvätterierna Berendsen, Textilia och de fyra landstingsägda tvätterierna, samt grossister för arbetskläder. Alla dessa levererar till landstingen. Almedahls har

en barnarbetspolicy sedan 2005. Dess leverantörer uppges följa lokal arbetsrättslagstiftning, men det är ingenting som Almedahls närmare har kontrollerat.

Almedahls har tre leverantörer utanför Lahore, i Pakistan. De två leverantörer som tillverkar tyger till Almedahls har fina stora fabriksbyggnader med moderna vävmaskiner. Trots detta har två av tre leverantörer inte någon rening av sitt utsläpp från färgning och blekning. Utsläppet släpps rakt ut i avloppet. Genom intervjuer med anställda utanför fabrikerna får vi veta att de flesta är nöjda med sina arbeten. Men även här uppger de anställda att man inte får organisera sig i fria fackföreningar och många klagar på att lönen är för låg för att leva på.

Löner för överlevnad

Lönen för städare på den ena av leverantörerna (leverantör F) ligger på minimilönen 512 kr i månaden. Leverantör F säljer även tyg till Segers Fabriker, Martinson Konfektion och H & M. En av arbetarna som SwedWatch träffar berättar att alla hans fyra döttrar måste arbeta i fabrik för att de ska klara familjens utgifter som hyra, elektricitet, kläder, skolavgifter och mediciner.

– Vi är pressade av den låga lönen, vi är tvungna att leva från hand till mun. Men vi måste acceptera vad de ger. Det är ingen idé att klaga, säger Barkat Hussain.

Fackligt aktiv = avsked

Leverantör B tillverkar handdukar för bland annat svenska landsting och hotell och restaurang branschen genom Almedahls och Textilgruppen. Almedahls har köpt av leverantör B i 25 år. Fabrikschefen uppger att cirka 10–15 procent av deras försäljning går till Sverige. Anställda uppger att de får löner under minimilönen, att de inte tillåts organisera sig i fackföreningar och att de straffas med obetald övertid för misstag i produktionen.

– Om någon pratar om facket skulle han genast bli utslängd ur fabriken och lönen skulle dras in, säger Hakim Ahmed Naqvi. Han

är 26 år och har arbetat fyra år hos leverantör B.

Shareef Lahoria, 25 år, arbetar som assistent i kemikalieavdelningen. Han är gift och har fem syskon. Han tjänar endast 450 kr, det vill säga under lagstadgad minimilön.

– Jag arbetar med kemikalier i mitt arbete, men jag använder inga skyddskläder, skor, handskar eller munskydd. Vi får ingen sådan skyddsutrustning, säger han.

Mahmood Ali, 22 år, har arbetat i färgningsavdelningen på fabriken i två år och även han tjänar under minimilönen, 450 kr. Han berättar att det är obligatorisk övertid i fyra timmar per dag, arbetstiden är 12 timmar per dag sex dagar i veckan.

– Många kommer hit och arbetar, men slutar snart igen för att arbetsvillkoren är hårda och orättfärdiga, säger han till SwedWatch.

Bevisade kränkningar mot lagstiftning och ILO-konventioner på leverantör B:

- Orimlig arbetstid

Eventuella kränkningar mot lagstiftning och ILO-konventioner på leverantör B:

- Lägre löner än lagen föreskriver
- Obligatorisk övertid
- Ej dubbelt betalt för övertid
- Saknas fackföreningsfrihet
- Saknas hälso- och säkerhetsutbildning
- Saknas brandövningar
- Saknas bra arbetsmiljö

Försvaret går före

FMV köper in personlig utrustning för omkring 100 miljoner kr per år. Sedan 2001 har FMV krävt att ILOs kärnkonventioner ska följas i tillverkningen. FMV har avtal med leverantör D i Tirupur som tillverkar 62 000 T-shirts för FMV 2006 och 2007. Leverantör D framstår som ett gott exempel där leverantören tillåter fackföreningar på arbetsplatsen och till stor del uppfyller de anställdas rättigheter.

Företaget har omkring 2 900 anställda och äger allt från spinnerier till sömnadsenheter. De har ett mångårigt samarbete med det schweiziska företaget Switcher. Switcher har inte bara varit noga med att kräva att leverantör D ska följa all arbetsrättslagstiftning, utan även uppmanat att det ska finnas oberoende fack. För närvarande finns det fyra fack representerade hos leverantör D. Fack saknas dock på vissa enheter, till exempel på spinnerierna. SwedWatch träffar Sunderesan Masilamani som är aktiv i facket och har arbetat på leverantör D:s sömnadsenhet i tre år.

– Jag tycker om leverantör D som arbetsgivare för att de ger permanenta anställningar och de betalar sociala försäkringar, men jag tycker inte om att de inte låter oss gå på toaletten när vi vill, säger han.

Vad borde ändras?

SwedWatch slutsats är att landstingen bör skärpa sina inköpskrav och uppföljningen av dessa så att anställda inte får lida i tillverkningen av svenskarnas gemensamma förbrukningsvaror. För närvarande riskerar människor bli sjuka av produktionen av kirurgiska instrument och patientkläder i Indien och Pakistan.

Kirurgiska instrument

Köpare i väst bör ställa krav på direkthandel och insyn i hela produktionsledet ner till underleverantörsleden. De måste samtidigt vara beredda att betala ett pris för produktionen som möjliggör goda arbetsvillkor för vuxna anställda som arbetar i en sund arbetsmiljö. Inköparna måste sedan kontrollera att de resurserna verkligen går till bättre arbetsvillkor och förbättrad arbetsmiljö ner i leverantörsledet. För att detta ska kunna kontrolleras på ett trovärdigt sätt måste de anställda i alla led uppmanas att organisera sig fackligt och samarbeten bör sökas med organisationer som kan genomföra

Sömmerskor hos leverantör D. Här är de flesta nöjda.

trovärdiga kontroller. Den enklaste reaktionen från köpare i väst är att vända produktionen från Sialkot ryggen och i ännu högre grad än idag köpa via Tyskland. Detta skulle dock endast förvärta situationen.

Kläder och textilier

SwedWatch kan konstatera att flera av leverantörerna till svenska landsting kränker ILOs grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Martinson Konfektions leverantör A i Indien och Almedahls leverantör B i Pakistan är de leverantörer som är sämst på att leva upp till lagstiftning och internationella konventioner.

Den avgörande orsaken till bristen på etiskt inköpsarbete hos Martinson konfektion, Almedahls och de andra företagen som köper in textilier till svensk sjukvård är att deras uppdragsgivare, svenska landsting, ännu inte ställer sådana krav i sina upphandlingar. Att FMV ställer sociala krav sedan sex år visar att detta är möjligt, även för andra offentliga institutioner.

Rekommendationer

Nätverket Rena kläder, Fair Trade Center och SwedWatch ger följande rekommendationer till svenska kommuner, landsting och myndigheter samt till de företag som säljer till dessa. Rena kläder, Fair Trade Center och SwedWatch är villiga att föra en dialog med alla parter för att genomföra dessa rekommendationer.

Rekommendationer till svenska kommuner, landsting och myndigheter:

- Ställ krav på att grundläggande fackliga och mänskliga rättigheter i arbetslivet har respekterats i produktionen av de varor man köper in.
- Följ upp kraven och redovisa vad man har gjort för att säkerställa att grundläggande rättigheter i arbetslivet följts i tillverkningen.
- Ta initiativ till ett utbildningsprogram för arbetare hos leverantörer av svenska vårdkläder och kirurgiska instrument.

Rekommendationer till företagen som säljer till landstingen:

- Följ upp och åtgärda anklagelserna i rapporten om miljöförstöring och kränkningar av arbetstagarnas rättigheter.
- Anta och kommunicera en uppförandekod. Uppförandekoden ska tydligt ange att leverantörer ska respektera mänskliga rättigheter i arbetslivet.
- Samarbeta med fackliga organisationer. Företaget bör söka samarbete med globala och lokala fackliga organisationer och öka sin kunskap om lokal arbets- och miljölagstiftning i produktionsländerna.
- Kontrollera att uppförandekoden efterlevs genom inspektioner tillsammans med fackliga organisationer och lokala organisationer och genom att uppmuntra facklig organisering.
- Se till att de anställda känner till sina rättigheter genom att de anställda får utbildning om sina rättigheter.
- Ge skolgång till barnarbetare i de fall där barnarbete misstänks.
- Handla utan mellanhänder och se till att underleverantörerna i tillverkningen av kirurgiska instrument får förbättrade affärsvillkor när man köper in kirurgiska instrument från Pakistan.

Påverkanstips

- **Uppvakta en lokalpolitiker.** Uppvakta dina lokalpolitiker genom att t ex skicka ett e-postbrev till kommun eller landstingstyrelsen och kräv att dina pengar inte kränker mänskliga rättigheter. På Fair Trade Centers hemsida www.fairtradecenter.se/upphandling hittar du länkar till politikerna i alla landsting.
- **Skriv ett förslag på en motion** till fullmäktige. Motionen kan ta upp att ILOs kärnkonventioner ska beaktas när en upphandling ska ske. Kontakta en politiker i fullmäktige som kan lägga fram motionen. På hemsidan www.minaskattepengar.nu finns ett exempel på hur en motion kan skrivas.
- **Skriv en insändare** till lokalpressen. Adressera gärna en lokalpolitiker i din insändare. Kom ihåg att det ofta är fler som läser insändarna än debattartiklarna i lokaltidningen. Du kan också försöka få några lokala profiler att skriva under ett upprop/debattartikel.
- **Engagera dig och samarbeta med organisationer** lokalt som verkar för samma mål. Gör en lokal namninsamling. Med fördel kan ni vända er till lokala organisationer och till kyrkorna. Om ni gör ett upprop eller namninsamling - försök att formulera budskapet på ett positivt sätt.
- **Engagera dig i en lokal kampanjgrupp.** På www.minaskattepengar.nu kan du hitta kontaktuppgifter till kampanjgrupper i respektive stad.
- **Samarbeta med facket.** Om du arbetar inom en kommun, ett landsting eller på annat sätt inom det offentliga kan du diskutera med facket hur ni på bästa sätt kan framföra till ledningen att du vill arbeta inom en organisation som respekterar mänskliga rättigheter.

Studiehandledning till filmen

Fair Trade Center och Rena kläder distribuerar även filmen "Vita rockar till vilket pris?". Filmen är cirka 20 minuter och visar hur produktionen av enkla kirurgiska instrument och vårdkläder tillverkas i Pakistan och Indien. Filmen lämpar sig väl som diskussionsunderlag i gymnasieklasser, på högskolor, på seminarier, i studiecirkel och på arbetsplatser inom offentlig förvaltning. Här följer några förslag på diskussionsfrågor:

- Hur kommer det sig att de offentliga aktörerna har varit så mycket långsammare med att ställa sociala krav vid sina inköp än privata företag?
- Hjälper det utvecklingsländerna om vi slutar handla från dem? Vad skulle hända om vi bojkottade kirurgiska instrument från Pakistan? Vad kan man göra i stället?
- Vad är positivt med handeln med utvecklingsländerna?
- Vad tycker ni att svenska företag som handlar med utvecklingsländer ska göra?
- Vad tycker ni svenska landsting ska göra för att försöka förhindra att arbetares mänskliga rättigheter kränks i tillverkningen av deras varor?
- Produktionen av textilier och andra exportvaror ger ofta upphov till miljöförstöring i utvecklingsländer. Vilket ansvar har de svenska landsting, vi som skattebetalare och företagen som köper in varorna?
- Vad tror ni måste förändras för att handeln med utvecklingsländer ska bli mer socialt och miljömässigt hållbar?
- Många anställda säger att de inte får organisera sig fritt i fackföreningar. Vad anser ni att svenska landsting/företagen som köper in/andra aktörer kan och bör göra åt det?

Läs mer i SwedWatchs rapport "Vita rockar och vassa saxar - en rapport om landstingens brist på etiska inköpskrav" som finns på hemsidan www.swedwatch.org

Hemsidor med mer information:

www.minaskattepengar.nu

www.renklader.org

www.fairtradecenter.se

www.swedwatch.org

SwedWatch

SwedWatch är en religiöst och partipolitiskt obunden frivilligorganisation, vars uppgift är att granska svenska företags handel med och verksamhet i utvecklingsländer. Målet är att detta ska bidra till att minska sociala och miljömässiga missförhållanden. SwedWatch har fem medlemsorganisationer; Lutherhjälpen/Svenska kyrkan, Naturskyddsföreningen, Fair Trade Center, UBV/Latinamerika och Miljöförbundet Jordens Vänner.

Fair Trade Center

Fair Trade Center är en partipolitiskt obunden ideell förening vars övergripande mål är att främja rättvis handel med utvecklingsländer. Föreningen informerar konsumenterna om svensk handel med och svenska företags verksamhet i utvecklingsländer.

FAIR TRADE CENTER

Rena kläder

Rena Kläder är ett nätverk som består av solidaritets-, ungdoms- och fackliga organisationer. Nätverkets mål är att förbättra arbetsvillkoren i den globala klädindustrin.

Mina Skattepengar

Mina Skattepengar är en kampanj som startade 2006 och arbetar för att du som skattebetalare ska kunna vara säker på att dina skattepengar inte ska kränka en annan människa. Kampanjen verkar för att stat, kommun och landsting ska ställa etiska krav på sina leverantörer. Bakom kampanjen står Fair Trade Center, Rättvisemärkt, Rena Kläder och SKTF.

